

FREDNINGSNÆVNET FOR KØBENHAVN

Retten i Lyngby
Lyngby Hovedgade 96
2800 Kgs. Lyngby
Tlf. 99 68 48 00

kobenhavn@fredningsnaevn.dk
www.fredningsnaevn.dk
FRS nr. 33/2014

Den 30. april 2015

Over for fredningsnævnet er der ansøgt om dispensation til omlægning af hovedindgangen til Frederiksberg Have på ejendommen matr. nr. 1^e, Frederiksberg, på et areal beliggende vest for Frederiksberg Runddel mellem de to fløje af Prinsens Gård. Projektet er nærmere beskrevet i det materiale, der er sendt til fredningsnævnet. Projektet indebærer, at det nuværende tragtformede parkrum ændres, således at opholdsarealet bliver mere symmetrisk, at der etableres indgang til de to fløjbygninger direkte fra arealet inden for haveindgangen, og at der i et begrænset omfang gives mulighed for udeservering. Ansøger, Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme har oplyst, at man principielt ikke anser projektet for dispensationskrævende

Sagens oplysninger

Det fremgår af sagen, at ejendommen er omfattet af fredningskendelse af 21. maj 1960, hvoraf blandt andet fremgår følgende bestemmelser:

”Stk. 1. De under Frederiksberg Have og Søndermarken hørende arealer (matr. nr. 1a, 1e, 1g og 1h, alle af Frederiksberg) skal i deres fulde omfang bevares som rekreativt grønt område, tilgængeligt for offentligheden som nu, idet der ved deres parkmæssige, forstmæssige og botaniske røgt og udvikling stedse vil være at tage hensyn til deres historiske traditioner.

...

Stk. 2. Der må ikke uden fredningsnævntes samtykke i haverne anbringes bygninger, boder og skure, hvis tilstedeværelse ikke tjener havernes formål. Det samme gælder anbringelse af master, med mindre disses anbringelse nødvendigøres af belysning- eller trafikformål i umiddelbart op til parken stødende gader, veje og pladser. Reklamering i videre omfang end nu må ikke finde sted, ligesom andre for haverne skæmmende indretninger ikke må anbringes i den. Uden fredningsnævnets samtykke kan foretages sådanne ændringer af haverne, som tjener til deres oprettholdelse eller udbygning som rekreativt område, jf. stk. 1.”

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelse.

Sagen har været sendt til udtalelse hos Naturstyrelsen, Det åbne land, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og DOF.

Frederiksberg kommune har udtalt sig til støtte for projektet. Kommunen, der har fredningstilsynet, har som udgangspunkt ikke anset projektet for dispensationskrævende, men har i lyset af Naturklagenævnets afgørelse af 3. juli 2000 anbefalet Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme at søge om dispensation.

Danmarks Naturfredningsforening, Foreningen til gamle bygningers bevarelse, Foreningen for bygnings- og landskabskultur på Frederiksberg og landskabsarkitekt Jens Hendeliowitz har udtalt sig imod, at der meddeles dispensation som begæret.

DOF og Friluftsrådet har ikke afgivet hørings svar.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 3. juli 2000

Ved fredningsnævnets afgørelse af 14. oktober 1999 meddeltes dispensation til etablering af en café med udeservering på samme areal, som omhandlet i den foreliggende ansøgning. Dispensationen blev meddelt på vilkår af blandt andet, at der ikke blev placeret mere end 5 ikke flytbare borde. Derudover blev der fastsat nærmere vilkår om det ansøgte placering og udseende.

Ved afgørelse af 3. juli 2000 truffet af Natur- og Miljøklagenævnet (på daværende tidspunkt Naturklagenævnet) blev dispensationen til udeservering omgjort til et afslag. Ved afgørelsen lagde nævnet til grund, at en café med udeservering var dispensationskrævende, da det ikke tjente til havens opretholdelse eller udbygning som rekreativt grønt område. Natur- og Miljøklagenævnet lagde endvidere til grund, at det ansøgte ikke stred mod fredningens formål, hvorfor en meddelelse af dispensation beroede på en skønsmæssig afvejning. Natur- og Miljøklagenævnet begrundede sit afslag på dispensation som følger:

”Hovedindgangen til Frederiksberg Have har stor betydning for oplevelsen af Frederiksberg Have. Der er betydelige kulturhistoriske og æstetiske interesser knyttet til indgangsrummet, bestående af kavalerbygningerne i forening med Bissens Frederik 6. statue. Det ansøgte indebærer, at indgangspartiet ændres, så det bliver et samlingspunkt i stedet for dets nuværende funktion som et indgangsparti, der leder de besøgende ind i haven.

Opstillingen af 5 cafeborde med hvad dertil hører af parasoller m.v. vurderes at ville skæmme det strengt Symmetrisk anlagte haveanlæg. Hvis der gives dispensation til den ansøgte udeservering og ændring af haveanlægget mellem de to kavalerbygninger, kan man endvidere forestille sig, at Haveselskabets restaurant i den søndre kavalerbygning tilsvarende vil anmode om adgangsvej og udeservering i indgangspartiet. Den ansøgte ændring af indgangs rumme t fremtræder som en helhed.

Den meddelte dispensation til de ansøgte ændringer af indgangs rummet med henblik på etablering af et adgangs- og udeserveringsareal ændres på denne baggrund til et afslag. I stedet må ansøger gøre brug af den eksisterende indgang fra runddelen, hvorved symmetrien vil blive opretholdt i forhold til den eksisterende indgang til Haveselskabets restaurant i den søndre kavalerbygning.”

I afgørelsen har deltaget dommer Seerup (formand), Birthe Aasted (udpeget af miljøministeriet) og Peter Fjerring (udpeget af Frederiksberg kommune).

Afgørelsen er truffet i enighed.

Fredningsnævnets afgørelse

I medfør af § 50, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven meddeler nævnet herved afslag på dispensation til udførelse af projektet for så vidt angår etablering af et antal borde med mulig udeservering. I øvrigt findes projektet ikke dispensationskrævende.

Begrundelse

Fredningsnævnets kompetence er afgrænset af fredningsbeskrivelsen i deklARATION af 21. maj 1960 og dispensationshjemlen i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Således som fredningsbeskrivelsen er formuleret, tilkommer det ikke fredningsnævnet at tage stilling til sådanne ændringer af haverne, som tjener til deres opretholdelse eller udbygning som rekreativt område, så længe sådanne ændringer ikke kompromitterer fredningens formål, hvorefter haverne i deres fulde omfang skal bevares som rekreativt grønt område, tilgængeligt for offentligheden som nu, idet der ved deres parkmæssige, forstmæssige og botaniske røgt og udvikling stedse vil være at tage hensyn til deres historiske traditioner.

For så vidt angår ændring i form af etablering af et antal borde med mulig udeservering i indgangsområdet, følger det af Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 3. juli 2000, at ændringen er dispensationskrævende. For så vidt angår øvrige ændringer i form af beplantningsomlægning og ændring af gangareal fra en tragtform til en kvadratform deler fredningsnævnet kommunens vurdering, hvorefter det ikke er dispensationskrævende. Det er fredningsnævnets vurdering, at den påtænkte omlægning af haveanlægget mellem de to fløjbygninger ligger inden for det, der er tilladt efter fredningen.

Ved vurderingen af, om der trods Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 3. juli 2000 kan meddeles dispensation til etablering af et antal borde med mulig udeservering, må det tillægges vægt, at der i ansøgningen lægges op til en respekt for haveanlæggets symmetri. Heroverfor står dog, at der på en til ansøgningen medfølgende tegning angives placering af borde, der ikke er symmetrisk i forhold til haveindgangens akse. Fredningsnævnet finder efter projektbeskrivelsen, at det nu ansøgte projekt vedrørende mulig udeservering på samme måde, som det, der fik afslag i 2000, vil ændre indgangspartiets funktion til et samlingspunkt i stedet for dets nuværende funktion som et indgangsparti, der leder de besøgende ind i haven. Natur- og Miljøklagenævnet har i afgørelsen fra 2000 i modsætning til fredningsnævnet fundet, at de muligt skæmmende effekter af et udeserveringsareal ikke kunne imødegås ved fastsættelse af vilkår for projektets placering og udseende. Fredningsnævnet finder på den baggrund, at nævnet er afskåret fra at meddele den ansøgte dispensation til et antal borde med mulig udeservering.

Med venlig hilsen

Søren Holm Seerup
Formand

Andre modtagere af denne afgørelse

Kopi af denne afgørelse er sendt til Naturstyrelsen, Frederiksberg kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening, Foreningen til gamle bygningers bevarelse, Foreningen for bygnings- og landskabskultur på Frederiksberg og landskabsarkitekt Jens Hendeliowitz.

Klagevejledning

Afgørelsen kan inden 4 uger efter den dag, afgørelsen er modtaget, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 inden fristens udløb indgives skriftligt til Fredningsnævnet for København ved anvendelse af digital selvbetjening. Klagen indgives på Natur- og Miljøklagenævnets klageportal, www.nmkn.dk. Her kan borgere klage ved brug af link via borger.dk. Virksomheder kan klage ved brug af link via virk.dk. Fredningsnævnet videresender herefter digitalt klagen til Natur- og Miljøklagenævnet. Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagegebyr

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at klageren indbetaler et gebyr på 500 kr. Klagegebyret betales ved brug af betalingskort inden klagen afsluttes på klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klageren i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klageren har haft et afgørelsesudkast i partshøring.